

Басва Вікторія Володимирівна.

завідувач сектору економічних досліджень відділу товарознавчих, гемологічних, економічних, будівельних, земельних досліджень та оціночної діяльності Чернівецького науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України

ПРОБЛЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВОМ У СУДОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ ЕКСПЕРТИЗИ

Анотація. В тезах йде мова про проблему визначення процедури організації та ведення облікових документів. Такі документи мусять відповідати особливостям реальної діяльності виробничої системи, інтересам її власника для якісного проведення експертного економічного дослідження.

Ключові слова: облікова політика, фінансова звітність, організація процедури, експертиза.

Summary. The theses deal with the problem of determining the procedure for organizing and maintaining accounting documents. These documents must correspond to the peculiarities of the actual activity of the production system, the interests of its owner for the quality of expert economic research.

Keywords: accounting policy, financial reporting, organization of procedure, examination.

Важливою складовою загального механізму управління господарської діяльності підприємств є уміло сформована облікова політика. Проблема у тім, що підприємства недосконало формує облікову політику.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1].

Тобто, це вибір підприємством конкретних методик, форми і техніки ведення бухгалтерського обліку, згідно чинних нормативних актів, специфіки діяльності того чи іншого підприємства.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку (Далі – НП(С)БО) – нормативно-правовий акт, яким визначаються принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності підприємствами (крім підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями

(стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі), розроблений на основі міжнародних стандартів фінансової звітності і законодавства Європейського Союзу у сфері бухгалтерського обліку та затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку.

НП(С)БО 1 визначається мета, склад і принципи подання фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів [2].

Крім цього, облікова політика є інструментом методики управління фінансовим результатом підприємства, адже методичні складові облікової політики передбачають, наприклад, вибір нарахування амортизації, списання виробничих запасів, нарахування резерву сумнівних боргів та інших методів.

Зрозуміло, що застосування того чи іншого методу впливає на розмір витрат, отже, з рештою і на фінансовий результат підприємства.

При вмілому використанні можливостей облікової політики можна підвищити, чи навпаки знизити фінансовий результат підприємства, оптимізувати оподаткування. А це безпосередньо позначиться на покращенні економічних показників підприємства.

Професійна діяльність експерта-економіста пов'язана із дослідженням документів у всіх галузях фінансової та господарської діяльності. Актуальна проблема, що виникає під час дослідження документів у економічній експертизі, - це відсутність єдиних правил та підходів в організації облікової політики на підприємстві. Як правило, фахівці підприємств практикують формальний, вузькоспрямований підхід у цій процедурі, який зводиться до складання фінансової звітності відповідно до НП(С)БО 1.

Передусім облікова політика повинна спрямовуватися на досягнення мети бухгалтерського обліку, а саме: надання користувачам повної, правдивої і неупередженої інформації про фінансове становище; результати діяльності та рух грошових потоків підприємства. Для цього облікова політика має ґрунтуватися не тільки на основних принципах бухгалтерського обліку, а й на загальних організаційно-управлінських принципах, які впливають на вибір, характеризують зв'язки внутрішніх господарських процесів.

Досвід експерта показує, що робота організацій, установ всіх рівнів повинна починатися з наказу про облікову політику на підприємстві. На жаль, багато підприємств не поспішають складати такий документ. Окремі підприємства складають його формально – елементи наказу про облікову політику не обґрунтовані і лише дублюють окремі пункти нормативних документів. Суттєва складність у тому, що на практиці процедура узгодження облікової політики зводиться лише до видання наказу на поточний рік.

Нині, цією проблемою займаються такі вчені, як: Л. Пантелейчук, Л. Гордієнко, П. Житній, Є. Мних, В. Чайка, І. Байло, Н. Мельник, В. Дерій. Проте, незважаючи на вагомий внесок дослідників, не має єдиного підходу щодо визначення основних принципів та факторів впливу на облікову політику підприємства.

Ще одним проблемним аспектом облікової політики є те, що нормативно-правові акти, які визначають сутність облікової політики в Україні не деталізують її змісту, тому на практиці провадження здійснюється несистемно і не завжди в обсязі, який потребує реальний вплив облікової політики на формування витрат, доходів та фінансових результатів підприємства.

На підприємствах існують проблеми з формуванням якісної процедури складання облікової політики. Вони пов'язані в основному з відсутністю чітких методичних рекомендацій щодо її формування. На сьогодні в Україні діють «Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства» затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635, але вони розкривають тільки можливі варіанти щодо елементів процедури за методичними складовими, тоді як організаційні та технічні складові залишаються не висвітленими (див. Схема 1).

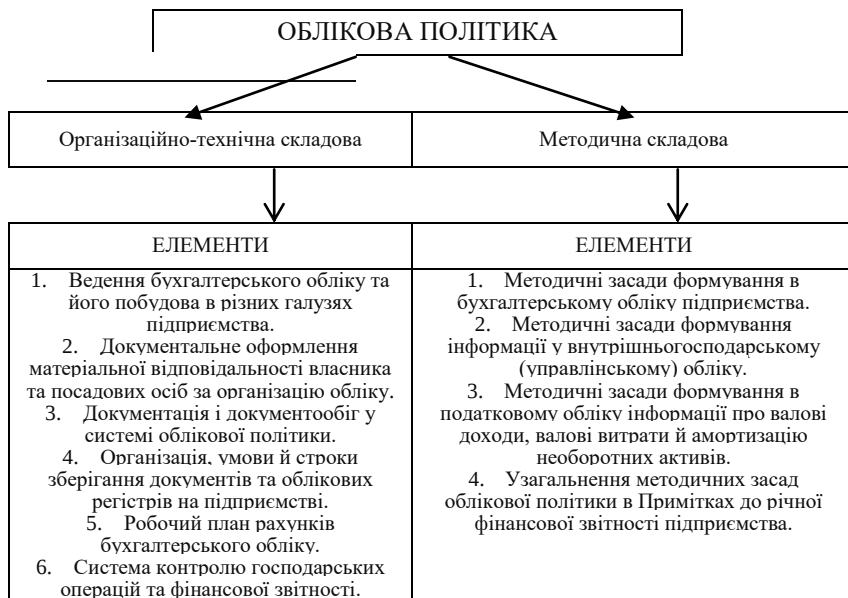

Схема 1

Вказані складові організації обліку, а отже і облікової політики хоч і не впливають безпосередньо на фінансовий результат, але змінюють організацію інформаційного забезпечення, здійснення менеджерських розпоряджень.

Незавершена визначеність складових облікової політики унеможливає конкретизацію її застосування на підприємствах, оскільки на кожному з них складно забезпечити розмежування принципів від методів, методів від процедур. Тому, одним із головних завдань суб'єктів господарської діяльності є методологічне обґрунтування цих складових.

Таким чином, належна організація обліку на підприємстві дасть можливість чітко встановити виконавців щодо збору інформації, порядок її обробки, строки надходження в бухгалтерію підприємства, а обґрунтований підхід до визначення методичних складових облікової політики дасть можливість управляти фінансовим результатом підприємства.

Розробка внутрішніх регламентів (правил) організації процедури в окремих галузях суб'єктів господарської діяльності могла стати вирішенням проблеми належної організації обліку.

У висновку зауважимо, що при дослідженні експерт-економіст для написання експертизи має проводити роботу з визначення організаційно-технічної складової процедури організації та ведення обліку, який має відповідати особливостям реальної діяльності виробничої системи та інтересам її власника.

Таким чином, облікова політика підприємства – це не лише номінальне визначення основних засад обліку, а важлива складова господарської практики, яка має здійснюватися з урахуванням загальнонаукових і специфічних принципів бухгалтерського обліку підприємств в різних галузях промисловості.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні (зі змінами та доповненнями) : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV.

2. Національні положення стандарт бухгалтерського обліку І «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 № 87 (зі змінами та доповненнями).